LAURA LÄHTEENMÄKI

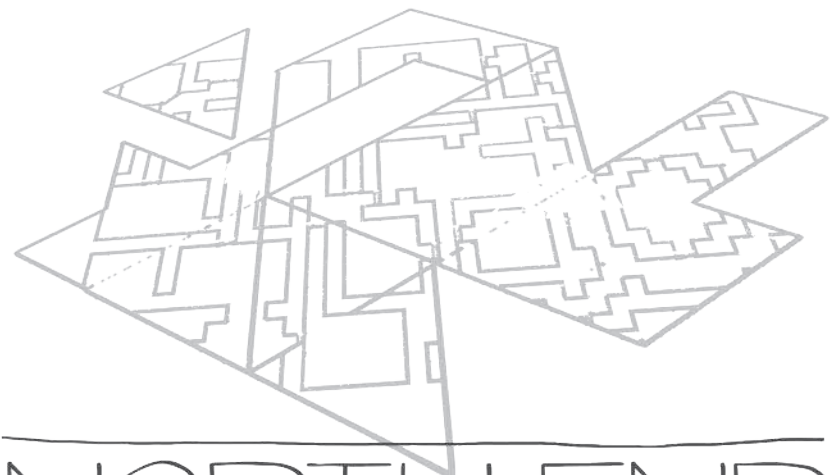

NORTH END

NISKAAN PUTOAVA TAIVAS

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Kiitos Suomen Kulttuurirahasto.

© Laura Lähteenmäki ja WSOY 2012

ISBN 978-951-0-38598-2

PAINETTU EU:SSA

”Pohjois-Atlantin oskillaatio (NAO) aiheutti 20–30 vuotta sitten poikkeuksellisen rajut ilmanpaineiden vaihtelut pohjoisessa Euraasiassa. Oskillaation seurauksena talvet viilenivät muutaman vuoden aikana kesäkuukausien puolestaan lämmetessä yli tavanomaisten keskiarvojen. Arktisen alueen rajut lämpötilan muutokset johtuivat tutkijaryhmien mukaan napa-alueen lämpenemisen aikaansaamasta lisääntyneestä ilmakehän kosteudesta.”

– *Mennyt aika* -oppimateriaali, 9. aste, perustieto H983i

1.
maanantai – aamuyö

Se oli varmaan unta, vaikka se oli kuin totta.

Uni oli kiertänyt häntä uudessa paikassa. Monena yönä hän oli maannut valveilla ja odottanut unta pitkät tunnit. Välillä hän oli noussut ja tassutellut pimeässä asunnossa, katsellut ikkunoista hopeiselle pihalle. Palannut sitten sänkyynsä.

Aamuisin oli vaikeaa muistaa, mitä oli nähnyt unessa ja mitä väsyneenä valvoessa. Joskus uni ja valve sekoittuivat oudoiksi kuviksi, irrallisiksi ääniksi, väsymyksen aiheuttamiksi horteiksi.

Tänäkin aamuna hän oli herätessään epävarma: oliko hän tosiaankin nähnyt North Endin pihassa kulkueen nuoria? He olivat olleet hänen mittaisiaan mutta niin laihoja, ettei heitä olisi erottanut lumilakeutta vasten, ellei yöllä olisi ollut kuutamo, joka oli paljastanut nuorten kapeat jäsenet, liian suurina lepattavat vaatteet.

Nuoret olivat kulkeneet pihan poikki lumeen tottumattomasti, jalat kankeina ja joustamattomina. Ja vaikka

he olivat varmasti palelleet vähissä vaatteissaan, he eivät olleet pitäneet kiirettä, vaan he olivat edenneet lumen yli varovaisesti kuin peläten joka hetki kaatuvansa. Hoippuva kulkue oli jatkanut matkaansa kohti talon päätyä, kunnes viimeinenkin heistä oli kadonnut näkyvistä.

Jos kulkue oli ollut unta, uni tuntui hyvin todelliselta. Tekla muisti seisseensä keittiön ikkunassa vesilasi kädessään ja katsoneensa pihalle.

Hän muisti maton reunan varpaittensa alla. Hän muisti kylmän vedon jaloissaan. Hän muisti jäisen veden hampaitaan vasten, ja hän muisti ajatelleensa, että isä olisi tällaisena pakkasyönä huolissaan putkista. Etteivät ne halkeaisi.

Ja noustessaan takaisin yläkerran huoneeseensa hän oli ollut kaatua portaissa, minkä jälkeen hän oli jäänyt kuulostelemaan, olivatko äiti tai Kauri heränneet. Mutta he olivat jatkaneet untaan, ja kaikkialla North Endissä oli ollut hiljaista.

Hän yritti ravistaa yön kuvan mielestään, mutta näky oli niin vahva, niin täynnä jännitystä ja uhkaa, että hän tiesi sen kummittelevan koko hämärän talvipäivän hänen verkkokalvoillaan. Ja niin hän työnsi lämpimät peitot yltään, värisi hetken huoneensa lattialla ennen kuin sai puettua päälleen ja laskeutui alakertaan.

2.
maanantai – aamu

Eteisen paksulla matolla oli kolmet pitkikset, polvista kuluneet untuvatoppahousut, Teklalta peritty alpakkapaita sekä pari pistelemätöntä aluspaitaa. Mytyssä olivat myös mummin kutomat villasukat ja kauluri, jonka pystyi vetämään poskien yli silmille saakka.

Mikään niistä ei kelvannut Kaurille.

Äiti puuskahti ja nousi pystyyn potkaisten vaatteita, jotka hän oli levitellyt ympäriinsä ja joita oli maanitellut Kauria pukemaan ylleen. Äiti katsoi Teklaa väsyneenä:

– Kuljetus tulee pian. Minun on pakko laittautua valmiiksi. Jatka sinä!

Tekla tiesi, ettei hän onnistuisi, jos äiti ei onnistunut. Isäviikolla Kauri puki päälleen – isällä oli hommaan jokin jippo – mutta äiti vain taisteli, maanitteli ja uhkaili, ja talvi kävi koko ajan ankarammaksi. Siitä oli tulossa paljon lumisempi ja kylmempi kuin vanhassa paikassa, ja Kaurin olisi pakko alkaa pukeutua kunnolla, jotta hän ei sairastuisi.

Äiti kauhoi tavaroita kasseihin. Vähän väliä hän teki syöksyn keittiönpöydän ääreen, missä raapusti Listaan jotakin. Aina ennen isäviikkoa äiti kirjoitti monisivuisen Listan ohjeita siitä, miten Tekla ja Kauri selviäisivät hengissä isän kanssa.

Isää Lista nauratti. Hän luki siitä joskus otteita ääneen:

Hampaidenpesu – muistakaa harjata myös takahampaat!

Jos sytytätte kynttilän, siirtäkää kynttilä pois traakkipuun läheltä, koska traakkipuun lehdet ovat pakkasella kuivat, mutta älkää mielellään sytyttäkö kynttilää.

Pukekaa Kauri!!! Päälle pitää laittaa ainakin kahdet pitkikset, toppahousut, merinovilla-aluspaita ja alpakkapusero. Ei saa unohtaa kauluria, hattua, maskia ja silkkihansikkaita eikä rukkasia! Eikä rasvaa!!

Rasvaa-sana oli alleviivattu.

Oikeasti Kaurin pukemiselle ei olisi saanut nauraa. Isä ei tajunnut, millaisia hankaluuksia Kaurin itsepäisyys aiheutti äitiviikolla sekä äidille että Teklalle.

Äiti raahasi matkalaukkunsa yläkerran makuuhuoneesta, jonka hän ja isä jakoivat vuoroviikoin, ja pyysi Teklaa taittelemaan hänen lakanansa kaappiin.

– En ehdi enää enkä tiedä, missä isäsi lakanat ovat. Toivon, että hän kuitenkin käyttää sellaisia, äiti juputti ja alkoi pukeutua ulkovaatteisiin. Sitten hän läpsytteli poskiinsa talvirasvaa, joka suojasi pakkasenpuremilta. Rasva tuoksui tutulta: samaa äiti käytti harvoina pakkaspäivinä vanhassakin paikassa, ja sekunnissa Tekla oli vanhan ko-

din eteisessä katsomassa töihin lähtevää äitiä. Siellä äiti oli vannottanut heitä muistamaan sateenvarjot ja saappaat, täällä hän napisi Teklan kengistä, nahkaisista saappaista joissa oli vain ohut keinoturkisvuori. Äiti olisi halunnut ostaa hänelle muhkeat toppakengät, joita North Endissä käytettiin.

Tekla ei suostunut. Nahkasaappaat olivat viimeinen yritys pitää kiinni tyylikkyyden rippeistä.

Pohjoisen talvi oli silti yllättänyt hänet. Toisin sanoen se oli salvannut hänen hengityksensä ja pyryttänyt silmät lunta täyteen. Pakkasjakso oli alkanut yhdessä yössä ja lunta oli satanut kerralla puoli metriä. Ja kaikki vannoivat, että itse talvi oli vasta edessä.

– Tuotko, Kauri, minun tabulani ja olkalaukkuni olohuoneesta? äiti pyysi, mutta Kauri ei liikahtanutkaan vaan kyyhötti lämpimän uunin vieressä apina-asennossaan. – Tekla?

Kun äiti oli valmis, alkoi halailu. Joka kerran äidistä oli yhtä kurjaa jättää heidät, ja hän vakuutteli ja varmisteli, että he ymmärsivät sen. Oikeasti äiti ei mennyt kuin toiselle puolen kaupunkia, missä hänellä oli pieni asunto kommuunissa ja työpaikka, mutta siitä huolimatta he eivät nähneet häntä koko viikolla. Väliviikkoina, jolloin äiti asui yksin, hän teki töitä sanojensa mukaan kellon ympäri.

– Pidä veikasta hyvää huolta, jooko? äiti vakuutti taas.

– Joo, joo, Tekla sanoi. Äidin sanat eivät tuntuneet enää miltään. Hän oli toistellut ne tehottomiksi.

Suuressa takissaan äiti oli kuin iso eläin, vaikka takin sisällä hän oli hento niin kuin Tekla ja Kauri. Heillä oli kaikilla vaalea, laineille taipuva tukka ja vihreät silmät – isä näytti erilaiselta tummine tukkineen ja risupartoineen. Tekla yletti äitiä korviin saakka, Kaurikin jo kainaloon. Varmaan vuoden päästä Tekla olisi äidin mittainen, hän ajatteli ja mietti, millaista hänen elämänsä olisi silloin. Enemmän kuin mitään hän toivoi, että he palaisivat vanhaan paikkaan, vanhojen ystävien luokse kolmesataa kilometriä etelämmäksi ja hän voisi jatkaa Lennyn kanssa siitä, mikä jäi surkeasti kesken, mikä ei ehtinyt kunnolla edes alkaa.

– Sinulle on paketti odottamassa synttäriaamua, äiti sanoi ja näytti salaperäiseltä kuin Tekla olisi täyttämässä neljäntoista sijaan neljä. – Soitan myöhemmin ja kerron, mihin olen sen piilottanut.

Jos muistat, Tekla ajatteli. Mutta vaikka äiti oli aika hajamielinen, isä oli vielä pahempi tapaus, ja hänelle täytyisi alkaa puhua synttäreistä heti illalla. Maanitella, uhkailla, suostutella.

Oli surkeaa, että synttäriviikko osui isäviikolle: isä tuskin saisi pöytään mitään syötäväksi kelpaavaa eikä hän jättäisi väliin tilaisuutta laukoa tyhmiä vitsejään tai soittaa muinaisia Lady Gagan tai Rinna Hyttisen levyjä. Isältä pitäisi myös pyytää lupa Sirin ja ehkä Lennynkin majoittumiseen koko viikonlopuksi.

Pitkästä matkasta huolimatta Siri oli luvannut tulla synttäreille. Se oli sovittu heti, kun muutto pohjoiseen oli

varmistunut. Mutta sen lisäksi, että Siri oli tulossa, Tekla oli pyytänyt Siriä kysymään, tulisiko Lennykin.

Siri ei ollut vielä vastannut, mutta Tekla luotti häneen. Itse asiassa Sirin ja Lennyn oli tultava, sillä juhliin ei ollut kutsuttu muita.

Vaikka he olivat asuneet North Endissä kaksi kuukautta ja vaikka Tekla oli käynyt pohjoisen koulua saman verran, hän ei ollut vielä jutellut kenenkään kanssa. Hän tiesi, että talon päädyssä asui hänen ikäisensä punatukkainen tyttö, jolla oli peräti kaksi pikkusisarta, ja hän oli nähnyt taloyhtiön pihassa itseään vanhemman pojan, joka oli ihan söpö mutta ei niin hyvännäköinen kuin Lenny. Ylempänä rinteessä asui kaunis, ehkä pojan ikäinen tumma tyttö, jolla oli korvissaan aina soittimen napit.

Äiti silitti Teklan tukkaa rukkaskädellään ja antoi vielä yhden suukon. Koska äidin huulet olivat pakkasvoiteessa, poskeen jäi suukosta tahmea kohta.

– No, minä menen nyt, äiti sanoi ja ampaisi pihalle silmät kyynelissä. Hän ei ollut edelleenkään tottunut vuoroviikkosysteemiin; vanhassa paikassa he olivat vielä asuneet kaikki yhdessä, vaikka vanhempien ero oli ollut jo voimassa.

Lämpömittarissa oli edellispäivää karumpia lukemia. Muutoksen jälkeen ääriolosuhteet olivat korostuneet: kesällä oli todella kuuma ja talvella tappopakkaset, myös syys- ja kevätsateet olivat lisääntyneet. Lisäksi talvella tuli lunta. Iänikuista lunta loputtomiin. Tekla naputteli ikkunanpieleen kiinnitettyä mittaria ja katseli lumen

verhoamalle pihamaalle. Aamuhämärässä ei vielä huomannut, miten juparikolämmitys oli noennut hangen harmaaksi.

He olivat Kaurin kanssa vastustaneet pohjoiseen muuttoa viimeiseen saakka. Kauri oli vasta aloittanut ensimmäisen luokan, ja hän oli joutunut heti eroamaan luokkakavereistaan. Mutta Teklan asiat olivat vielä surkeammin: Siri ja muu kaveriporukka oli pitänyt hyvästellä parin päivän varoitusajalla ja pakata tavarat ennätysvauhdilla.

He olivat muuttaneet isän työn vuoksi, ja äiti oli siirtänyt pohjoiseen oman yrityksensä. Äidin Nappikauppa kehitti kierrätysideoita sekä valisti ihmisiä kierrätysmahdollisuuksista: vanhoista leipäpussinsulkijoista, vanhanaikaisista pankkikorteista, hammasharjan varsista ja vaatteiden napeista voitiin kerätä kallisarvoista muovia talteen, ja napeista äidin firma oli saanut nimensäkin. Äidin mukaan pohjoisessa oltiin valovuosien päässä siitä, mihin käytettyä muovia – mutta myös esimerkiksi tabuloita, tauluja, akkuja, lattialautoja, puuvillaa, johtoja, kartonkia ja paperia – voitiin käyttää. Äidillä piisasi työmaata, ja hän puhkui intoa kuin lähetyssaarnaaja, joka oli oivaltanut mahdollisuutensa levittää ilosanomaa pakanoiden parissa.

Pohjoisessa oli kaikkialla lunta ja jäätä.

Tuuli muovaili joka päivä lumesta uudenlaisia veistoksia ja pöllytti irtolunta mennessään. Kuiva puuterilumi tunki silmiin ja sieraimiin tuikkien poskia ja otsaa kuin miljoonat neulat. Kun he olivat muuttaneet, puissa oli vielä ollut keltaiset, oranssit ja punaiset lehdet. Sitten talvi oli

tullut, aivan kuin taivaasta olisi humautettu alas suuri valkoinen kangas, joka halkaisi pimeän. Isä oli yrittänyt piristää heitä muistuttamalla, miten vanhassakin paikassa oli ollut kurjaa: lumen puutteen takia oli pimeää ja aina vain sateista, mutta se ei ollut lohduttanut heitä. Pohjoisessa oli silti ankeampaa.

Vanhemmat eivät olleet murehtineet arktisia sääoloja keksittyään ratkaisun asumisjärjestelyihin: koska isä sai karkkitehtaalta työsuhdeasunnon, säästettiin toisen asunnon kulut ja äiti pystyi muuttamaan joka toiseksi viikoksi halpaan kommuuniasuntoon kaupungin toiselle laidalle. Vuoroviikoin isä puolestaan reissasi ympäri maata myymässä tehtaan karkkeja ja nukkui tehtaan piikkiin hotelleissa. Rahaa säästyi, ja vanhemmat olivat tyytyväisiä.

Tekla ei ollut. Hänen vaatteensa eivät riittäneet näin pohjoisessa. Hädin tuskin hän tarkeni pukemalla äidin vanhan takin alle kaksi villapaitaa ja hyppelemällä jalalta toiselle ohuissa talvikengissään. Mutta vaikka hän oli jäässä, hän ei ikinä alkaisi pukeutua niin kuin täällä pukeuduttiin: North Endin punapää verhoutui vihreään, kaalimatoa muistuttavaan toppa-asuun eikä kukaan tytöistä meikannut tai laittanut hiuksiaan. Pipo vain syvälle päähän ja kauluri naaman peitoksi.

– Meidän pitää lähteä, Tekla hoputti taas veljeä, mutta Kauri ei vastannut. Tämä oli lakannut pukeutumasta ja puhumasta North Endissä; tai hän puhui täällä niin vähän kuin mahdollista.

– Jos et pue, äiti vie sinut psykologille, Tekla uhkaili. Vaikka kiristys ei ollut reilua, Kaurin oikuttelu ärsytti päivä päivältä enemmän.

Kauri vilkaisi häntä pelästyneenä, mutta ei sanonut mitään. Veljen pingviinipyjamassa terhakat, mutta haalistuneet eläimet kiskoivat uunikintaan näköisillä käsillään kelkkoja.

– Psykologi teettää kaikenlaisia testejä, Tekla jatkoi. – Erityisen tehokas on makuupussitesti, jossa potilas ryömii pää edellä pussiin ja pysyy siellä kunnes saa ahtaanpaikanpaniikin. Myös jääpalakokeella saadaan loistotuloksia: ihoa sivellään jäällä eikä potilas saa liikkua. Jos liikahdat, jos edes värähdät, joudut…

Kauri tuijotti häntä kauhistuneena, ja Tekla sulki suunsa kesken lauseen. Hän halusi potkaista itseään. Vasta pari minuuttia aiemmin hän oli luvannut äidille pitää pikkuveljestä hyvää huolta. Valehtelu tuskin kuului sellaisiin lupauksiin.

Äiti ei valehdellut tai uhkaillut. Hän oli yrittänyt saada Kaurin kouluun ostamalla tämän tabulaan hoivattavan apinan. Eläin säilyi elossa ainoastaan, jos se sai päivässä tietyn määrän kävelytystä eli Kaurin askelia kouluun ja takaisin.

Kauri-jääräpää oli antanut apinansa kuolla.

Tekla taputteli poskilleen peilin edessä talvirasvaa. Läpsyttelystä posket muuttuivat punaisiksi, ja hän näytti aika hauskalta. Kun hän painoi vihreän pipon päähänsä, silmät alkoivat vilkkua.

Toisessa elämässä Lenny oli kutsunut hänen silmiään viherpippureiksi.

– Me myöhästymme! hän huusi Kaurille, mutta tämä ei liikahtanutkaan.

Ja niin hän tunki kenkiinsä ylimääräiset sukat ja kiskoi hampaat irvessä vetoketjut kiinni. Ne panivat vastaan kaikin tavoin. Sitten hän astui yksin ulos, siniseen aamuun.

3.

maanantai – iltapäivä

Seitsemän tunnin kuluttua jalat olivat kylmästä tunnottomat ja veljen ulkovaatteet lojuivat edelleen eteisen matolla. Asunnossa oli kylmempää kuin aamulla. Kylmää ja kosteaa. Hengitys melkein höyrysi ja sormet tärisivät kylmästä, kun Tekla taisteli vanhan takin pompulanappien kanssa.

Hän laittoi kaurajuoman kuumenemaan ja teki kaksi juustokorvikeleipää malttaen pilkkoa leivän päälle kasvissäilykettä – kaksi senttiä kuten Listassa määrättiin. Syödessään hän tutki tabulaa ja tarkisti, oliko Siriltä tullut tietoa, millä kuljetuksella hän tulisi perjantaina, ja mikä tärkeintä, oliko Lenny vastannut jotakin.

Yhtään viestiä ei ollut tullut, mikä oli kummallista. Hehän viestittelivät monta kertaa päivässä. Sirillä oli aina tiedotettavaa vanhan paikan kavereista, uusista vaatteista, jotka eivät tietenkään olleet uusia-uusia vaan Sirin kekseliäästi korjaamia vanhoja-uusia. Tekla rypisti kulmiaan ja selaili tabulasta Lennyn kuvia.

Valokuvissa oli aina lämmin, niissä oli kesä. Kirkasta, kaunista, rentoa! Vettä, aurinkoa, Lennyn suloisesti punertavat posket. Aivan kuin suupielen kuoppa olisi ollut syvempi kuva kuvalta. Hän muisti jokaisen kuvan ottamishetken: koulun kevätretki, juhannus yhden kaverin mökillä, se kerta kun hän oli sattumalta törmännyt Lennyyn uimarannalla ja he olivat levittäneet pyyhkeensä tuosta vain vierekkäin lämpimään hiekkaan. Aivan kuin olisivat aina tehneet niin.

Tekla napsautti kuvat piiloon ja lueskeli hieman uutissivuja: Kenttä-puolue vaati jälleen tiukempia teollisuuden päästörajoituksia, kun taas supralaiset halusivat kiertää rajoitukset vetoamalla muuttuneisiin, entistä oikukkaampiin luonnonoloihin. Koulutuksessa aiottiin panostaa monipuolisempaan kielitaitoon, koska ympäristöpakolaisia tulisi maahan koko ajan lisää. Lisäksi joku oli kirjoittanut pitkän vetoomuksen North Endin karkkitehdasta vastaan: tehtaan luksussuklaan valmistus ei kirjoittajan mielestä kestänyt alkuunkaan päivänvaloa. Tekla luki ahnaasti lisää.

Lenny tiesi näistä asioista. Poika oli selittänyt Teklalle asiaa posket punaisina hehkuen, ja vaikka Lennyn puhe oli kuulostanut hurjalta – North Endin tehdas osti kaakaopapunsa kuumien etelävaltioiden plantaaseilta, missä käytettiin surutta lapsityövoimaa – Teklan oli tunnustettava, että hän oli saarnan sijasta keskittynyt siihen, miten kauniisti Lennyn huulet muodostivat sanoja, kuinka Lenny puhui vain hänelle, miten huolissaan Lenny oli kuullessaan Teklan muutosta.

Hän painoi tabulan kiinni ja lähti katsomaan, miten Kaurin kotipäivä oli kulunut.

Veli pelasi tietokoneella, istui tyypillisessä apinakyyryssä seinän kokoisen näytön edessä kietoutuneena muumiaiheiseen peittoon. Muumit olivat mummin ostamia. Mummi osti heille kirjojakin, vaikka isä ivasi ja sanoi, että kaiken saattoi lukea tabulalta. Mummi kuitenkin väitti haluavansa pitää kiinni vanhoista ajoista, kuten Muumeista ja kirjoista. Hän kutsui vanhoja aikoja hyviksi, ja taas isä ilkkui – ja jopa äiti veti suunsa irvistykseen – kysyen, olivatko vanhat ajat oikeasti olleet mummin mielestä hyvät. Eikö mummi ajatellut, että muutoksen jälkeen oli eletty järkevämmin ja huomioitu maapallo paremmin kuin tuhlailun sekopäisinä vuosikymmeninä, silloin kun muutokseen olisi voinut vaikuttaa tai ainakin varautua?

Mummi ei ollut vastannut vaan hän oli kaatanut kulhoon lehmänmaitoa ja alkanut sekoittaa suurta pullataikinaa, johon hän vuoli kirnuvoita. Eikä Tekla tiennyt mitään parempaa kuin mummin pulla mummin saunan rappusilla lämpimänä kesäpäivänä.

– Onko kylmä? hän kysyi Kaurilta. Veli ei vastannut.

– Mitä pelaat? hän kysyi taas, mutta Kauri vain jatkoi peliään, sentään liikautti itseään niin, että Tekla näki tutun parivaljakon taistelevan seinällä.

– Kävin sanomassa opettajallesi, että olet kipeä, hän sanoi.

Siihen Kauri sanoi kiitos.

Tekla ei kertonut, ettei Kaurin opettaja ollut uskonut

häntä. Opettaja oli seissyt sähkötaulun edessä niin, että hänen ilmeitään ei ollut nähnyt taulun heijastaessa takaa voimakasta valoa, mutta Tekla oli kuullut opettajan nuivan äänen. Tämä oli sanonut, ettei liikkeellä ollut flunssaaaltoja ja että Kauri jäisi pahasti jälkeen, jos hän kävisi koulussa vain joka toinen viikko mutta muuten heittäytyi palmun alle.

Palmun alle heittäytyminen oli kummallinen kielikuva. Oli vaikea kuvitella, millaista se olisi. Isä oli käynyt lapsuudessaan maassa, jossa kasvoi palmuja ja jossa syötiin jäätelöä. Kun yksi jäätelö oli saatu syötyä, kädessä oli alkanut sulaa toinen. Surullisinta oli kuulemma ollut se, jos jäätelö oli pudonnut tulikuumaan hiekkaan.

Loppumaton virta jäätelöitä, palmu, tulikuuma hiekka. Isä puhui toisesta ajasta ja maailmasta, jossa koulut ja lääkärit ja kouluruoat olivat olleet ilmaisia. Ilmaisia!

– Siellä on kaakaota, hän sanoi, ja pikkuveli livahti alakertaan lököttävässä pingviinipyjamassaan.

Uunin lämmittämisestä oli Listassa ainakin kymmenen ohjetta, joista ensimmäinen kuului, että vain isä saa lämmittää sitä. Seuraavaksi Listassa kuitenkin luki, että jos isä oli käymässä jossakin, heidän piti huolehtia lämmityksestä äärimmäisen tarkkojen sääntöjen mukaan.

Hae juparikoja lämpiämään, kun uuni on syttynyt!

Tekla inhosi juparikojen hakemista. Hän vihasi juparikoja. Tiiviit, hiilestä puristetut briketit haisivat hiirenpissalta ja sotkivat lapaset. Lisäksi ne olivat painavia ja epäekologisia, mistä äitikin narisi. Nappikaupan pyörittä-

misen lisäksi äiti aikoi saada pohjoisen ihmiset luopumaan hiililämmityksestä ja valitsemaan tilalle uusiutuvia lämmitysmuotoja. Äidillä oli pitkä tie; muutoksen jälkeen hiilen käyttö oli entisestään yleistynyt.

Kun Tekla rullasi eteisen maton syrjään, mukana rullautui Kaurin talvivarustus. Maton alla oli luukku taloyhtiön yhdyskäytävään, ja Tekla pudottautui sinne.

Yhdyskäytävä oli ainoa hyvä asia North Endissä. Käytävää pitkin pääsi taloyhtiön yhteistiloihin, pyykkitupaan ja saunaan ja valtavaan varastoverkostoon, joka oli kaivettu maan alle. Varastot jatkuivat vaikka kuinka kauas. Ne yhtyivät toisten taloyhtiöiden ja tehtaiden varastoihin, ja niitä pitkin äiti olisi voinut vaikka kävellä kommuunikämppäänsä – jos vain olisi jaksanut ja osannut.

Yhdyskäytävän kätevyydestä huolimatta Tekla ei pitänyt maanalaisista käytävistä. Ne olivat pimeitä ja tunkkaisia, matalia ja kosteita, ja louhittu huolimattomasti nopeasti rakennetun kaupungin alle.

Kun kodin koodin syötti varastoverkoston monitoriin, lattiaan syttyi vihreä ledireitti perheen koppivarastoon. Tekla eteni valoja tuijottaen kopille, avasi oven toisella koodilla, kahmi korin täyteen juparikoja, pidätti hengitystä, hakkasi likaantuneita lapasiaan yhteen ja palasi samaa valopolkua pitkin pyykkitupaan ja sieltä yhdyskäytävän ovelle.

Juuri kun hän oli antamassa kulkukoodinsa yhdyskäytävän automaattiin, ovi liukui sivuun ja punatukkainen tyttö tupsahti pyykkitupaan. Tytölläkin oli juparikokori,